

Передплата

на «РУСЛАНА» вносити:

в Австрії:

на цілий рік . . . 20 кор.
на пів року . . . 10 кор.
на чверть року . . . 5 кор.
на місяць . . . 170 кор.

За границею:

на цілий рік . . . 16 рублів
або 36 франків
на пів року . . . 8 рублів
або 18 франків

Поодинокі числа по 10 сот.

РУСЛАН

«Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.» — З Русланових псалмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских свят о 5¹/₂ год. пополудни.

Редакция, адміністрация і експедиция «Руслана» під ч. 1. пл. Домбровского (Хорунщини). Експедиция місцева в Агенції Соколовского в насажі Гавсмана.

Рукописи звертає ся лише напередіє застережене.

Рекламації неопечатані в вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по ціні 20 с. від стрічки, а в «Надісланім» 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 сот. від стрічки.

Промова г-ра Євг. Олескицького

виголошена в галицькій сеймі під час бюджетової дискусії дня 24. жовтня 1908.

Перша бюджетова дебата в новім сеймі вже сама собою вкладає на нас обовязок обговорення не лиш позицій бюджету, але передовсім політичних відносин, серед яких бюджет сей має бути ухвалений. Обовязок сей хоч сповнити іменем моїх товаришів політичних — хоч бути вірним речником почувань наших і репрезентованої нами рускої суспільности і руского народа.

Стоїмо серед хвилі важних політичних подій, які довершають ся так в нашій державі, як і вні її — а котрі не можуть остати без рефлексу на наші відносини. Стоїмо серед подій важних і в краю нашім, які спричинили нові форми відносин політичних, нові форми партій, а й сеймови сему надали в часті новий відмінний вигляд. В суспільности нашій довершують ся еволюції, які не можуть остати без впливу на політику законодавчу сего сейму.

Помимо того, що брами сеї палати все ще опоясані ланцюхами куріяльної ординації, обезпечені зводженими мостами посередних виборів і боронені з окопів клясової супрематії оружем надужити виборчих — помимо, що оруже се при захованню давної системи скріплене було при послідних виборах помисловими винаходами нового кадібру — помимо

того всего вже і до сеї палати встиг протиснути ся хоч дуже ще поки що вузкою струєю дух инший, котрий поклав вже на неодній з праць вго свов п'ятно і надав тим працям инший напрям і характер.

Демократичні партії сего сейму зістали скріплені, а передовсім скріплена зістала польська партія людова. Скріплене се виходить нам, рускій репрезентації і нашому народови посередно на користь там, де йде о такі загальні інтереси люду, які з природи річи не зносять диференції — де користь позискана для польского люду тим самим і рускому дістає ся людови — і з сего становиска новий склад сейму сего можемо назвати зглядно користним.

Некористним, а в кождім случаю нічим від попередного сейму не ліпшим є для нас склад сеї палати під зглядом національним. Тут стоять всі партії польскі в такій нерозмірно переважаючій більшости супроти нечисленної горстки послів руских. Коли прийде на порядок днешний верифікація виборів, будемо мали нагоду наглядно доказати і вказати причини, задля яких число наше тут менше від половини загального числа мандатів, рускому народови припадаючих. Тут замічу лише тоє, що послідні вибори немовби нарочно в той спосіб переведено, щоби становили незбитий доказ неможливостий старої ординації. Ужито при них всего, що видумала, випрактикувала і усовершила доси техніка виборча.

Щоби уникнути потреби явних насильств, перенесено головний тягар надужити в першу стадію акції передвиборчої — стадію споряджувани ліст. Фальшоване ліст виборчих стало ся гри тих виборах системою — і було з успіхом практиковане на цілій лінії. Де се средство виїмково не дописало, там доперва апліковано випробовані старі домашні средства при правиборах. Все то діяло ся явно і доводило до розпуки нарід, котрий чув, як вго в білий день визував ся з першого права горожанського — а чув се тим більше, що несповна рік перед тим переведені вибори парламентарні дали єму вже можливість значно ширшого і свободнійшого виконання сего права.

Нарід засипував нас, репрезентантів своїх, масою оправданих жалоб — однак без успіху. В результаті сего — найменше десять руских мандатів видерто нашому народови дорогою вопіючих надужити, витворюючи серед суспільности нашої атмосферу правдивої розпуки і безнадійности.

Руска репрезентація увійшла в сейм сей що найменше о 10 мандатів слабша, як увійшла би була, колиб при переведенню тих виборів переведено хоч би позори легальности — вийшла з тим самим пересвідченем, яке поділяє цілий руский нарід, що таке переведенє виборів мало на цілі не що инше, як недопущенє Русинів до фактичного стану посідання в тім сеймі — такого, який би хоч в часті

Критичні замітки.

Сагайдачний, історична повість, за О. Мордовцем Г. Хоткевич. Виданє Тов. «Прогресс» у Львові за липень і серпень 1908, стор. 96.

(Конець).

Часть II.

Славне козацтво п. Хоткевича, переплило Чорне море, зловило на нім човен з двома татарськими купцями, опісля впадо до Кафи, визволило невольників, те саме повторило в Синопі, обсмалило і Царгород, в повороті ще одну галюру з невольниками зловило, і зі здобичею богатою повернуло на Січ, та аж у Київ. Моменти справді величні, повні драматичних подій, та лицарських епізодів. Думаю, що ти, читателю, аж горши певно з цікавості, як сї епізоди і величні події будуть зображені, радбишь почути про геройські які поєдинки козаків з татарвою, про розбиванє тюрем ітд. ітд., щось на взір як свою бувальщину умів зобразити Гомер, Віргіль, а хочби й Сенкевич.

І такі епізоди, такі геройські стрічі, лицарські моменти були, і мусіло їх бути — повно. Вибач однак, що книжочка наша мусіла їх всіх до одного мовчки збути, та легесеньки мов пальчиками по тихій бандурці переминути ся. А се, бач, чому? Зараз пояснимо. Книжочка має лиш 96 сторінок всего письма. З тих то 96 сторінок припало на змальованє тих найважнійших картин за-

воювання Кафи на Синопі, та осмаленя Царгороду сторін 6 (від 59—64) а відтак ще одна (70) разом 7; а що з тих сімох мусіла одну цілу забрати «славна подія», як п'яний Попович надибав та взяв татарську дитинку, перед котрою опісля козаки мали як песики гавкати, то остало лиш шість на зображенє усіх геройських моментів. З них всіх вибрано оден, мабуть найважнійший, а се той, як Хома рабуючи Кафу увіс і гармату, тому що була мідяна, хоч козаки не знали «на віщо вона єму?» Та він їх і зараз обяснив: «Еге — каже, — батько казав якось, чому то у нас на Січи нема ні одной мідяної гарматя. От я й привіс». — Іншіж всі лицарські події мусіли відпасти — тому й не шукай за ними в нашій книжочці. Вдоволись, любенький, щось почув бодай про подибанє тої дитини, та про унесенє мідяної гарматі!

Часть III.

Але позістала славному козацтву Хоткевичовому ще найважнійша подія — а се похід Сагайдачного під Хотим, де то він відніс тяжку рану, на котру опісля і помер. Оттут напружи, читачу, усю свою увагу, здобудь ся на всю цікавість. Ту мусить сконцентрувати ся уся найкрасша сила книжки, бо — тут смерть Сагайдачного. До того часу не було якось як навести хоч одного якого діла лицарського атамана, радше притьмило ся вго геройський характер охотою кинути живого козака на жертву забобонові, та

опісля присудом на палочну смерть тогож нещасного січовика — цілком за бездурно, томуж тут при заключенню повісти вступить певно вго лицарська душа та й всіх вго вірних другів козаків в цілім блеску. — Чиж не так повинно оно бути?!

Та прости і тут, милий читачу, цілковиту невдачу. Старий лицар справді зістав ранений. Та як се стало ся, де, коли, від кого, хто видів, хто чув, хто при сїм був — забулисьмо в книжці хоч би одним словечком сказати!! Була страшна січа, страшно наперли Татари, була тривога — козаки встелили поле татарським групом, потім вертали ся назад — і то вже сірів ранок. Та й притім — пропав батько Сагайдачний. Аж надніс вго поцтивий Хома! Щож ще хочеш більше?! Перед битвою козаки займали ся Хвесєю, серед битви пропав батько, що й ніхто сего не спостеріг, а по битві — повернули ся до Києва, Хвеся замкнула очи умираючому батькови Сагайдачному, потім вго поховали, притім була похмурна днина, вітер гнав хмари, верби глухо шуміли, дзвони сумно передзвонювали — та й — аминь.

Часть IV.

Одного ще годі промовчати. Оно справді сьмішно, колиб не гупо змальовано характер козаків, не подавши попросту ні одной якоїсь позитивної, гарної, додатної, розумної черти попри всіх тих поганих, і справді нелюдських та ди-

відповідав правному станови і творив оправдану основу ключа мандатів в новій ординації соймовій.

Від часу переведення виборів минули три чверти року. За той час довершили ся у нас в краю многоважні зміни, з котрих найважнійшою є безперечно зміна в управі краю в особі намісника. Се річ звичайна, що кожду таку зміну супроводять більше, або менше оправдані надії і ожидания.

Нас, Русинів, відовчила довголітна практика політична в тім краю при таких нагодах чого небудь надїятись або вижидати.

Се було причиною, що й тепер ми без одушевленя приймили програму нового намісника, яку він проголосив в місяці маю, обнимаючи урядованє, — що наша опінія публична зареєструвала її лише як красні слова про безглядну справедливість адміністрації, в яку сумний досвїд відовчив нас вірити.

Дотеперішня діяльність однак і становиско нового намісника не дають нам причини до безглядного скептицизму в тім напрямі.

(Дальше буде).

Політичний огляд.

Заграниця.

Прямі переговори Туреччини з Австрією і Болгарією в Балканських справах не зірвані, як ми се зазначили в суперечности до донесень інших дневників, а лише виринули деякі труднощі наслідком того, що Англія починає киринити. Як звіщає Berliner Tageblatt на основі розмови в турецькій амбасаді тамошній, нема причини до зірвання переговорів. Навпаки Туреччина готова дальше вести переговори з обидвома державами, лише бажає щоби европ. конференція сі умови затвердила. Туреччина готова признати злуку Босни, а крім опорожнення санджаку вимагає запоруки від Австрії єго ненарушимости проти сусідної Сербії і Чор-

них чертах умних навіть. Відвага і завзятість наших рицарів притемнена вже то варияцьким присудом Поповича, вже то хованєм ся козака в болото перед двірськими слугами ітд. ітд.

Ні одної розумної річи не чуто з уст якогобудь січовика, а чути богато гарних та ідіотичних жартів та проклонів; ні одного якогось рицарского бою з ворогом, хочби і Сагайдачного — а за те піднесено на перший фронт нісенітницї з татариночкою, з гарматою, або хочби і з Фесею. Справді шкода тих кільканайцятьох ілюстрацій, що досить гарно випали, шкода паперу, а передовсім шкода фірми Товариства „Просьвіти“.

Се послідне тичить ся головно тих несмачних, а наші чувства релігійні надвираз ображаючих кпин, якими в книжці на самім вступі стор. 12. і 15. зачеплено св. Йосафата мученика. І з якою совістю, з яким наміром могла „Просьвіта“ допустити в книжку, назначену для нашого католицького народу той вибрик, такий ідіотичний і такий простацький на св. Йосафата, се просто незрозміле. Що автор, хоч і Українець, але приналежний до російської схизматичької церкви, не завдав собі доси труда пізнати житє св. Йосафата, єго любов до руського народу, єго чистий як слеза характер, єго мученичу смерть, а передовсім єго всесвітне значінє для нашого народу навіть під національним зглядом, — се можна би єму яко не католикови простити, хоч яко

ногори і принятя відповідної частини турецького державного довгу.

Англійський вплив ошоломив на хвилю Туреччину наслідком того случаю, що як раз тепер в Царгороді міністром-президентом є Кіяміль-паша, великий приятель Англії. Англія бажає отже вихіснувати сю нагоду і витягнути при тім інші користи і тому англ. амбасадор в Царгороді предложив Кіямільови паші, що Англія готова дати Туреччині на разі 5 мільонів фунтів, а опісля більшу позичку 15 мільонів і готова морально стати на случай болгарско-турецької війни на боці Туреччини, піддержувати молодотурецький напрям проти старотурків і в данім случаю уставити свою середземноморську флоту перед Царгородом. В заміну за те вимагає Англія признаня ненарушимости договорів і зірвання переговорів з Австрією. Молодотурки, котрі в тім бачать обезпеченє своєї власти, напірають за принятєм сих умовин, а наслідком того султан затвердив турецьку програму для европ. конференції.

Отся кириня Англії звернена в сій хвилі проти Австрії, але вимірена властиво проти Німеччини, так, що тепер важать ся в Царгороді впливи Англії і Німеччини. Замітно, що Англія почала киринити лише проти переговорів Туреччини з Австрією, а не проти переговорів з Болгарією. З Болгарією в дійстости не було ще переговорів, бо єї два представники вислані до Царгорода, мали цілє лише розслідути погляди турецького правительства, як ми се оноді звіщали, а болгарське правительство почувши їх справозданє, порішить справу переговорів.

Австрії зірване переговорів нічогоб не вдіяло, а шкоду потерпіла би хибя Туреччина. Від Австрії се зависиме, чи конференція відбуде ся, а Австрія не має причини піддавати ся приказови Англії, бо Австрія стоїть на тім становищі, що лише тоді згодить ся на конференцію, наколи осягне безпосередним порозумінєм з Туреччиною таке обмеженє конференційної програми, котре запоручить усуненє з дневного порядку конференції справи злуки Босни.

чоловікови з претенсіями до науки і се не уходить, але що „Просьвіта“ признаючи повисшу книжку для нашого віруючого католицького люду не счеркнула тих насмійшок на св. Йосафата — сего простити ніхто з нас католиків не може.

Нехай же панове з „Просьвіти“ не гнівають ся і не дивують, що ми „так у“ єї просьвіту, котра ображає нам св. віру і кпить собі з св. угодників Бога — поборювати і мусимо і будемо. Героєм для нас Сагайдачний (хоч так і глупо єго змальовано в книжці, за що він сам не винен), але стократь більшим героєм для нас св. Йосафат! Великі заслуги принесла кров св. Йосафата! А вкінци не послугуйте ся фалшами! Йосафат не був ніколи в Горині в замку Острожского, з панями, яких там до купи звелисте, не пив, латиньську бесіду хоч і розумів, але нею при таких нагодах не пописував ся, і таких нісенітниць, які в єго св. уста всуваєте в похвалу (рівнож вимисленого, і зогидженого патра) Загайли, не ужив і ужити не міг.

Пл. Філас Ч. С. В. В.

Тепер точка тяжести сеї справи находить ся в Берліні. Наколи кн. Більов змієв переконати Ізвольского про конечність прямих переговорів з Туреччиною, тоді лише з наміреного відокремлення Австрії і Німеччини може вивязати ся відокремленє Англії, бо й Франція подражнена Англією для неї є неприхильна. На всякий спосіб через кириню Англії заострило ся заграничне положенє.

Сербія наслідком труднощій в переговорах Туреччини з Австрією набидає знов більшої відваги, а до того причинила ся немало візита англ. посла білгородского у короля Петра і відповідь царя, що прийме депутацию сербську під проводом королевича Юрія, котра виїхала наслідком того до Петербурга.

З Чорногори надходять вельми тривожні вісти, що заповідають поважні події. Воєнні приготвлення ведуть там поквально, а австрійські офіцирські і урядничі родини виїхали з Котару. Чорногорці укріпляють артилерійські становища на Ловчинських верховинах і доводять їх до воєнного стану. Герцеговинські виходці, що живуть в Чорногорі, підбурюють тамошне населенє проти Австрії, а на вічу в Ніксичу ухвалено резолюцію, в котрій звертають ся з найбільшим завзятєм і погрозами проти Австрії, заповідаючи, що на случай війни не будуть зважати на межинародні умови.

Бойкот в Туреччині проти австро-угор. купців значно вже ослаб а ще більше проти Льюйда, бо виявило ся, що обидві сторони на тім потерпіли. Так само австрійські почти спокійно урядують. Але зате проявляє ся коромола проти султана, а між вспятними живлами, котрі сеї напрям піддержують, займають перше місце альбанці, бо они противні рівноправности християн.

Новинки.

— Календар. В середу: руско-кат.: Лукіяна; римо-кат.: Симеона і Юди. — В четвер: руско-кат.: Льонгина сотн.; римо-кат.: Наркіза.

— В справі обходу цісарского ювілею дня 2. грудня с. р. на численні запитаня з ріжних сторін подаємо тут до відомости, що Рада шк. кр. видасть що до обходу в школах окремих розпорядок і день 2. грудня має бути від науки вільний а присвячений торжественному обходови. Позаяк і наші читальні бажають обходити торжественно сеї ювілей декл. вечерами і в тій цілі користувати ся шкільними саями, отже радимо тим читальнями і товариствам, щоби як найкорше вносили поданя через Ради шк. окр. до Ради шк. кр. о дозвіл ужитя шкільної салі на сеї обхід в який день сьвяточний або недільний (коли нема в школі науки). Але що вимагає ся згоди Ради шкільної місцевої на відступленє шкільної салі, тому радимо, щоби на тім поданю, котре має бути внесене через Раду шк. окр. до Ради шк. кр., значила Рада шк. місцева, з приложенєм печати, що згоджує ся на ужитє шкільної салі на сю цілє на день означений в поданю, бо инакше поданє з Ради шк. окр. або красвої булоб зверненє о опінію до Ради шк. місцевої і через те проволікалаб ся справа. Всеж таки з огляду на короткий час радимо поскорити з такими поданями.

Можеб і „Письмо з Просьвіти“ повторило єю інформацію потрібну для наших читальнь.

— Промову посла д-ра Олесницького подаємо після стен. записок; подамо так само і деякі інші лишуючи обговоренє останних соймових подій і значіня сих промов з огляду на вузькі рами нашої часописи на пізнійший час.

— 3 сойму. Від суботи вечером веде ся бюджетова дискусія, в якій заборали голос з

русских послів др. Олесницький, др. К. Левицький і др. Макух, а також др. Король і др. Дудкевич. Між тїм признано також бувшому 35-літньому членови кр. виділови п. Верещинському, доживнену платню, яку поберав доси в квоті 12.000 К річно. Засідання сойму відбуваються двічі денно, рано і вечером, звичайно до півночі. Останнє засідання сойму має бути дня 5. листопада.

— **Зміна обряду.** Сумну для нас вість приносить Кугуер Iwowski, який пише: „З Острова під Радимном доносять нам: Наше село складає ся в $\frac{2}{3}$ з Поляків, а решта населення є рускої народности. Однак з причини нетактовного поведення руского пароха Гоцкого вже около 200 осіб перейшло на римський обряд. Належить зазначити, що ті, котрі перейшли на римський обряд, є найпильчійшими робітниками в новооснованій читальні „Тов-а Школи людової“. Парох з мести робить ріжного рода безосновні доноси до суду о мнїмї обиди релїгїї і рускої народности. Досить сказати, що в тїм тиждї 30 членів читальні має бути в судї переслуханих в наслідок доносів о. Гоцкого“. — Отсе слова Кугуер-а. Ворогованє між парохїянами а о. Гоцким має певно якусь підставу і тому перемиска Консисторія певно розслідує сю справу, если доси сего ще не зроблено.

— **Від Управи „Достави“ із Станиславова** дістаємо до поміщеня отсе поясненє: В 233. ч. „Руслана“ подано одну вістку про „Доставу“ в Станиславові, котра могла би занепокоїти так Вп. Членів, як і тих, що складають в „Доставі“ вкладки на щадницю. „Достава“ товариство зар. з обм. порукою в Станиславові має статут затверджений і зареєстрований судом окружним яко торговельним в Станиславові ще 15. лютого 1905 а лише статуту нового товариства окремого для виробу і продажу товарів церковних суд в Станиславові (реф. Криницький) не хотїв зареєструвати. Для того „Достава“ поври инші агенди маючи обширний статут, отворила еще в р. 1905 великий склад всіх товарів церковних, а заравом робітню бронзівничу і кравецку для церковних потреб і дістає все признавїя від Влов, відбирателїв, а на міжнародній сегорічній виставі в Карлових Варах почетний хрест і велику золоту медаль лише за виставлені там церковні предмети. Товариство удержує і розвиває передовсім склад церковних предметів узнаючи се яко свою головну цїлю, а иншими агендами займає ся лише принагідно. Рада надзираюча і Управа товариства зложена з людей зі Львова і Станиславова отвирає для вигоди Всеч. Духовенства вже в листопадї с. р. великий склад всіх товарів церковних, і

надїє ся, що Всч. Духовенство як до тепер так і на дальше буде нашї змаганя — служити як найліпшим а дешевим товаром для окраси церкви — як найщирїше попірати. Вписове і К. Оден удїл 10 К. Від щадничих вкладок платить 6%.

Львів-Станиславів, 26. жовтня 1908. — За Управу „Дому торг.-пром. „Достава“ тов-а зареєстр. з обм. пор. в Станиславові: о. Кульчицький. Іван Луцїв.

— **Отворенє нових ліній** львівского трамваю електричного має наступити в найблизших днях. Міністерство зелїзниць визначило на пятницю 30. с. м. оглядини нових ліній технічно-полїційною комісією. Комісія провірить стан отсих ліній: Дворець-пл. Голуховских (1 шлях), пл. Голуховских-різниця (1 шлях), ул. Жовківска-Замарстинівска рогачка, ул. Зиблікевича через ул. Зелену до ул. св. Петра (2 шляхи), другий шлях (лівий) на лінії від церкви св. Петра і Павла до Личаківської рогачки і лінія від ул. Казимирівської до Янівської рогачки (2 шляхи). Если вислїд комісійних оглядин випаде прихильно, то рух трамваїв пічне ся зараз в суботу.

Оповідки.

— **Дальший репертуар руского театру в Станиславові.** (Саля тов. ім. Монюшка. Початок о годинї 7 $\frac{1}{2}$ вечером. Білети продає ранше „Народна Торговля“ а в день вистави від 5. веч. каса театру).

В четвер дня 29. с. м. „Маря“ родинна драма в 3 діях Г. Ібсена.

В суботу дня 31. с. м. „Жидівка“ опера в 5 діях Галевийого. Гостинний виступ п. Шляфенберга.

В недїлю дня 1. падолиста о год. 3. по пол. по знижених до половини цїнах „Сватанє на Гончарівцї“ народна оперетка в 3 діях Гр. Квітки Основьявенка. — Вечером о годинї 7 $\frac{1}{2}$ „Чумаки“ комедия в 4 діях Карпенка Карого.

— **3 перемискої епархїї.** З речинцем до 30. листопада с. р. виставлено на конкурс парохїї: 1) Горянка, 2) Краве ad Тїсна, 3) Рябе, деканату балигородского; 4) Новиця і 5) Смерековець, дек. біцкого; 6) Конотопи, дек. варяжского; 7) Ловчиці, дек. горожаньского; 8) Посада риботичка, дек. добромильского, (кандидати о сю парохїю мають при кановїчній інституції дати письмєнну заяву, що годять ся на евентуальне відділенє доч. Бориславка від матерної церкви в Посадї риб.); 9) Медвежа, 10) Східниця і 11) Унятичі, дек. дрогобицкого; 12) Ровстайне, дек. дукляньского, 13) Мервичі, дек. жовківского; 14) Хмель, дек. затварницького; 15) Лежайск, дек. канчущкого; 16) Бенькова Вишня, 17) Конюшки корол. і 18) Купновичі, дек. комарняньского; 19) Чорноріка, дек. коросняньского; 20) Старява, дек.

мостиского; 21) Войткова, дек. мушиньского; 22) Чашин, дек. ольховецкого; 23) Белзец, дек. потелицкого; 24) Чуков, дек. самбірского; 25) Хотинець, дек. ярославского; 26) Команча, 27) Поляни сурович. і 28) Ясель, дек. яслицкого. — Увільнені від конкурсового іспиту оо.: Дион. Домбровский з Висової, Петро Цапінський з Береста, Єр. Моравский з Кривого і Ем. Константинович з Сянока. — Завідательство в Лежайску дістав о. Ник. Милинич. — Управляючим сотрудником в Подемщїні назначений о. Алекс. Козенка. — Ординариятским шкільним комісаром на деканат угнівський іменованій о. Антїн Яцїв з Махнова. — Правительство продовжило на дальший рік дотацию з релїгїйного фонду для приватних сотрудников в Стебнику, Чертежи, Вавівцї і Фльоринцї.

— **Краса рада шкільна** іменовала заступником учителя Семена Дорундяка в руск. гімн. в Перемишлї; перенесла заст. учит. Стан. Левицького з Тарнова до V гімн. у Львові і Стан. Вайдовича з Дембиці до гімн. в Дрогобичи.

Кость Курилло.

Письмо з дороги.

(Дальше).

І знова минають головні стації Lignitz, Sommerfeld, Guben, Frankfurt an der Oder, кілька стацій лишєнь до Берліна. За хвилину приходить стація Коєренік. Нагадую собі Hauptmann'a von Koepenick та питаюсь, чи се єго місто. Як раз се. Dieser heute reicher Mann, та кажуть, що нині має вже він через свою штучку сорок тисяч марок, котрі зложила для нього весела, заможна суспільність німєцка. Та так завдяки припадкови бачив я місце щасливого нині Hauptmann'a von Koepenick.

Тих кілька маленьких стацій до Берліна для робучого люду і біднїйшого населеня Берліна відграває таку ролю, як для Львова Брюховичі.

Та вже і Берлін. Висїдаю на першїм головнім двірци „Schlesischer Bahnhof“. Пакунки оставляю у портїєрським заведеню, а сам на трамвай і на пять годин довкола міста.

Кажє істория, трєте місто по Лондонї, сягає XIII віку. Три мїліони мешканцїв. Ліс фабричних коминів і готїйських веж. Цент германської культури. Місто німєцького цїсаря та пруського короля. Лежить між Ельбою а Одрою. Самим містом пливе Супра та її канал. Се місто безсмертних Lessing-a, Mendelsohn-a-Niko-

Ч. 182.

Про галицькї відносини. — Гадка видати Буковинський альманах. — Рукописи Із. В-а.

Тернопіль, 1873, 18. червня. Олекс. Барвіньский до Із. Воробкевича.

Опис життя Твого теперїшнього прикро мнї було читати. Знаю я, як то чоловіка притлумляють шкільні години — прийде до дому змучений, що й думка здорова не занятає до голови.

Справдї вже не знаю, як ізвинити ся перед Тобою за Нечая і инші Твої твори. Та не на мене спадає тут вина, а такі вже обетавини, що виселка манускриптів так проволєкла, що я вже справдї й стїдаюсь і гнїваюсь сам на себе й на своїх братів за таке опізнєнє. Вір мнї, милий Друже, що й я-б щиро його привїтав на рідній нащїй нивї словесній, котра тепер щораз поростає бурянами та хоптою, а то тому, що нема у нас здорової і безсторонної критики. Тепер ходять коло тої ниви такі люде, як Огоновські et consp., що радї-б по вік баянувати і маячити о якїсь щасливій середнївї — і виходить, що хотїли-б і чортові догодити і Бога не вразити.

Та зачав я чїм иншим, и на инший предмет зїйшов. Отже Нечая взяв був Осип, щоб його переглянути та може дещо справити, і захорувавши передав його Володимирові, а той, заматавшись в ригороза та инші праці правничі, й не мав до того часу. Я нинї разом з Твоїм листом до них висилаю і взиваю їх, щоб усі Твої рукописи як найскорше мнї прислали, а я вже відтак Тобі відпошлю, так що через вакації будеш мав час їх переглянути, дещо полагодити і приготовити до друку. Я-б думав, щоб і Григорій прилучив ся до того видання та й свої твори подав, та таким робом вийшов би з того Кобзар буковинський на втїху нашу.

„Галицька піч пече лихо, а українська ще гірше“, так пише мнї з хутора Мотропівки під Борзною п. Куліщ, отже хоч Буковина нехай відозветь ся та покаже, що „ще не вмерла руська мати“. А єсть там на Буковинї ще більше людей, котрих Ти сам гаразд знаєш, от хоч би о. Мартинович, щоб їх можна до такого видання позискати.

У нас в Галичинї погано іде, от щоб й не згадувати. Як би ми побачились, тоді-б багато розказав, а писати шкода! Тільки одна надїя на кращу будучину тай та слаба. Я і мої брати зовсім усунулись на бік.

З дневника Григорія Воробкевича довідуємо ся, що Ізидор і єго родина мусїла в лїтї 1873 р. ще такі тяжкі пригоди перенести: В липни 1873 в Товтрах помер нагло брат Ізидорової жінки, повітовий комісар Емануїл Бендевский. З жалю за ним померла в тиждєнь чи два тиждї в Пожоритї мати єго і Ізидорової жінки, в переконаню, що син отруїв ся. Тї новї нещастя були, здаєть ся, причиною, що Із. В. далї не мав охоти переписувати ся.

Матеріали до історії зносин Галичан з Буковинцями.

Ч. 181.

Із. В. про своє житє і занятя, про дружину театральну і „Нечая“.

Чернівцї, 1872, 14. червня. Ізд. В. до Олекс. Барвіньского.

(Дальше).

А їх домове житє — то болото і озеро наших театральних лиць — таке чорне і глібоке, що єго і сонце висушити не годно, ні ту чорну пляму всі слєози щирих народолобцїв вимити не зможуть.

Грїх великий, милий брате, що Нечай так марно у тебе погибає. Нераз я тебе просив, щоб єго на Божий євіт пустити, но уста моя просьба. А я все думаю, що він гарний і неодну щирю душу огрів би і неодно щирє серце до себе притулив би. Знаходить ся у вас много моїх рукописий, прошу ще раз їх відослати, може я-б їх межї люди пустив.

Iai Chodowieck-ого, центральна точка семолітної війни. Одним словом слава пан Германії..

Щоби обняти бодай в короткості цілість, треба би було тут просідати хоч тиждень. Бсьм на Friedrichstrasse, на тій улиці, що на 247 камяниць має 270 ресторантів, цукорнь, пиварень. За Friedrichstrasse між королівською площею а городом стоїть königliches Schloss, великий четверокутник з двома двірцями. Початок его сягає ще Йоахіма II (XVI в.), мішанина ріжних стилів, але цілість поважна та пишна. Щоби оглянути замок у середині, платити ся 50 сот., я не маю часу, спішусь далі..

Вже не знаю, де що є, та на якій улиці але бачу в пам'яті старий Rathaus Dom, сотню музеїв, пасажів, скверів, електричне житє на улиці і чую шалений голод в жолудку. Поступаю до цукорні першої ліпшої із краю і по недобру німецьку Kaffe (Blümchen Kaffe) Кава визимніла, бо так була би не випита, але за те написав я сей мій лист.

Брема 26. VIII. 1908.

Оглянувши Берлін, о скільки за чотири годин мож оглянути, о год. 7:25 вечера сидів я уже в soure Eilzug'u на шлеському двірці.

Ідем. Вихиляюсь скрізь вікно, обнимаю очами місто, як падають на нього блиски електричних ламп. Дивний вид. Мов би десь із ввугра підносила ся яснорожева луна, та клада ся знова на дахи гранатових хат. Мов би чорні дими з коминів лучили ся із хмурими облаками та цілувались взаїмно. Дивний вид — давні почуваня.

З одної сторони якийсь жаль, що відай нема поезії у тих височезних коминах, придмнених будівлях а із другої сторони жаль ізза того, що в нас знова нема більш сього житєвого реалізму, що дає материяльне добро та независимість. А мелянхолійні зірки мерехтять на небі, грають ся жаби у сей погідний вечір, кладуть ся склублені дими здовж дороги, та сьвітять іскорками, як брилянтами, а поїзд летить гейби на крилах до своєї ціли. А від часу до часу на стації, через котру промайне поїзд стрілою, витають та працюють ся заравом стоячі там люди білою хустиною, бачить ся, бажаючи тим, що ідуть у нову землю, багато — багато щастя.

Зі мною в soure іде ціле товариство. Заводжу розговор зі старшим якимсь добродієм. Довідаю ся, що на просторі між Берліном а Гановером є багато ріжних Rosen-, Erbsen-, Garten-schule і т. п. Та у дійсности бачив я в Берліні прегарні рожі та тепер догадую ся, звідки галицькі огородники спроваджують щепи на рожі і ріжні насіння ростин. Лишень сьмішно мені дуже, що у північній Німеччині гарнійше вони цвітуть як у нас, лишень дивую ся, для чого ми такою архаїстичною побожністю окружаємо криву вербу, та боїмось справляти землю, щоби, сохрани Господи, доброго яблука не вродила.

В чотири години приїжджаю до Гановеру. Пересідаюсь. Стягнувши мій кіш, через власну необережність стягнув я чийсь валізу так нещасно, що тая притиснула мені два пальці та їх звихнула. Почав ся дивний крик у soure. Якась пані забрала мені мою власну руку, як свою, панночки витягли звідкись вати і кольоньську воду, обмили мені цілу руку водою, обложили ватою, повязали хустинками та питаючи ся мене про біль, змультиплікували его до безконечности. І я на правду стратив голову не із болю, але з переполоху ратуноквого стільки людей. У кілька хвиль відай знала вже ціла гановерська стація, що чужинець звихнув собі два пальці, бо до soure прийшов чиновник руху предкладаючи мені лікарську поміч. Гарненько подякував я йому за слова співчутя і предложене, тай погадав собі: Ой Боже, як ту добре, не так як в нашій Галичині, де часами над конаючим хіба собака хвостом покрутить, відвернеть ся та й байдужно піде.

Пересівшись у бремський Schnellzug ло-

жив ся я проспатись, попросивши кондуктора, щоби збудив мене перед Бремою. О 1. год. 25 хвиль у ночі приїхав я до Бреми, де вже на стації ждав на мене чиновник Lloyd'y. Казав відслати мої річи до реклямованого готелю, та при тім поінформував мене, де і коли маю поступити по шіфкарту.

Чую ся змученим, як кажуть Бременці, „übermüde“, скорійше іду до готелю „Fürstehof“, котрий є лишень кілька кроків від стації та зараз кладу ся спати.

Мушу признати, що рекомендована гостинниця дуже вигідна і гарна собі, а найважнійше те, що не дорога, обслуга скоро на кожде закликане, кухня віденьська. Длятого то при тій случайности можу її цілком по совісти поручити нашим інтелігентам, коли випадє комусь дорога на Брему.

(Дальше буде).

Телеграми

в дня 27. жовтня.

Відень. Коресп. бюро дізнає ся, що державна рада збере ся імовірно дня 17. листопада. До визначеня сего речинця була міротатною в першій мірі та обставина, що перед поворотом цісаря до Відня не можна надіяти ся рішеня справи відставки міністрів Фідлера і Прашка, а правительство так само як політичні сторонництва аж по тім рішеню буде могло приступити до приготувань для нарад держ. ради.

Відень. Підчас вчерашних виборів до долішно-австрійского сойму, відбутих першій раз на основі загального права голосованя, вибрано в загальної курії у Відня на 48 послів, 43 християнських суспільників, між тими д-ра Люеґера і мін. Гесмана, а 5 соціялістів. З провінціональних міст і сіл, на 10 послів, вибрано 9 христ. суспільників а 1 соціяліста в Бруку над Литавою.

Білгород. Після донесень дневників король Петро підписав вчєра сербско-чорногорський договір, в справі спільної акції воєнної обох держав на випадок війни.

Льондон. Бюро Райтера доносить, що вість про наїзд російского війська на Тебріс (в Персії) неправдива.

Краків. Відбули ся ту інформаційно-організаційні збори християнсько-суспільного сторонництва під проводом д-ра Богданіка при участі поверх 300 осіб. По дискусії ухвалено скликати збори на день 10. листопада с. р.

Подяка.

Неумолима смерть забрала нам в цвітї віку дорогого мужа і батька бл. п. Евгена. Отсим чуваємо ся до обовязку зложити щиро-сердечну подяку всім, що трудами і участію в сумнім обрядї старались бодай вчасті облекшити наш великий біль. Передо всім складаємо щирю подяку Вреп. Отцям Баковичови, Васілевскому, Вознякови, Гузареви, Лежогубскому, Лопатиньскому, Рудовичеви, Стефановичеви і К. Яримовичови за безінтересовну і раду участь у відправі похоронних обрядів. Глибоку подяку складаємо ще Вреп. о. радн. Стефановичови за трогачучу надгробну проповідь. Щірі слова подяки нехай приймуть від нас Всехв. Товариства „Зоря“ і „Сила“, які виступили з прапорами, Всехв. Тов. о „Сокіл“ за висланє відпоручників, Всехв. Організація Русянів м. Львова і всі інші Товариства, та всі Впов. товариші, приятелі, знакомі і вірні, які своєю участію причинились до звеличення сумного обряду.

Александра Спожарска з дїтьми.

НАРОДНА ГОСТИННИЦЯ.

Готель, реставрація і казарня — ріг ул. Сикстускої і Косцюшка у Львові.

Приїхали дня 27. с. м.: З. Онискевич, Хишевичі; Л. Цегельський, Терєбовля; В. Калина, Колоколин; Н. Соколовський, Перемишляни; Й. Палевський, Перемшль; Я. Тишовницький, Довголука; О. Мороз, Бориня; о. М. Левицький, Ланчин; о. І. Савчак, Замочок; О. Цюрак, Ланчин; П. Лінинський, Сокаль; Вяч. Лінинський, Росія; І. Радецький, Мервичі; о. М. і Емільян Барановські, Хишевичі; М. Сенів, Рогатин; о. А. Лебедович, Сорока.

РУСИНИ! Жадайте у всіх трафіках, торговлях і крамницях лише туток і паперців з першої галицько-руської фабрики Евгєна Білінського в Збаражї.

З доходу сеї фабрики йде 35% на будову церкви в Сеняві, 10% на школи і бурси тов. педагогічного, а 5% на спроти і вдови по сьвященниках.

Держім ся покликку: Свій до свого!

Товариство взаїмних обезпечень

„Дністер“

у Львові, при улиці Рускій ч. 20. (дім власний).

приймає обезпечєня будинків, всяких річидь домашних і господарських, збіжа і паші против шкід від пожару.

Шкоди ліквідувє і виплачує „Дністер“ з найбільшою скоростию. Опінка шкід відбуває ся в присутности 2 господарів членів. Дотепер виплатив „Дністер“ 15.885 відшкодовань в сумі вісім і пів міліона корон.

Зиск по скінченім році звертає ся членам. Звороти за р. 1906 і 1907 вносили по 10 при.

Банк красвий у Львові і в Чернівцях, Каса ощадности у Львові, Руска Щадниця в Перемишлї приймають поліси „Дністра“ при уділюваню позички.

На житє можна обезпечити ся через „Дністер“ в Кранівськім Товаристві.

Аґенції „Дністра“ находять ся в кождім місті і в многих селах; там, де еще не робить инший аґент „Дністра“, можуть письменні селяни старати ся о уділенє аґенції. До тепер заробили аґенти 1,142,108 корон провізії.

Фонди Товариства 31/12 1907:

Фонд резервовий	К 1,008,364—
„ резерви премій	„ 613,720—
„ спец. на звороти	„ 50,939—
„ на ріжницю курсів	„ 3,437—
„ резерви спеціальної	„ 35,000—
„ емерит. урядників	„ 218,364—
інші фонди заосмотрєня	„ 40,000—
Разом сума	К 1,964,824—

Селяне! асенуруйте ся від шкід огневих!

Розклад залізничних поїздів
важний від 1. мая 1908.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночі
Кракова	5:50	8:55	1:30	5:45	9:50
Кракова	7:25	9:50	—	8:40	2:30
Ряшева	—	—	1:10	—	—
Підволочиск	7:20	12:00	2:15	5:40	10:30
Черновець	8:07	—	2:05	5:57	9:30
Черновець	—	—	—	—	12:20
Станіславова	5:40	—	—	—	—
Коломиї	—	10:20	—	—	—
Стрия	7:29	11:43	3:50	—	11:00
Пустомит	7:29	11:43	3:50	—	11:00
Самбора	8:00	10:30	2:00	—	9:10
Любіня	8:00	10:30	2:00	9:10	—
Рави рускої	7:10	12:40	4:50	—	—
Янова	8:26	1:15	5:00	9:25	10:10†
Брухович	7:10	—	12:40	4:50	8:20
Брухович	8:15	—	—	—	—
Зимної води	5:50	7:25	1:10	5:45	9:50

Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по полуд.	вечер	в ночі
Кракова	3:50	8:25	2:45	7:00	11:15
Кракова	—	8:40	6:12	7:35	12:45
Ряшева	—	—	3:30	—	—
Підволочиск	6:20	10:40	2:16	7:45	11:10
Черновець	6:10	9:35	2:23	—	10:38
Черновець	—	—	—	—	2:50
Станіславова	—	—	—	2:40	—
Коломиї	—	—	—	6:03	—
Стрия	7:30	—	2:25	6:42	11:25
Пустомит	7:30	—	2:25	6:42	11:25
Самбора	6:00	9:05	4:00	—	10:45
Любіня	6:00	9:05	—	4:00	10:45
Рави рускої	6:14	11:05	—	7:10	11:35†
Янова	6:58	9:15	1:35†	3:35	6:30
Брухович	7:21	11:05	—	—	—
Брухович	6:14	—	3:35	7:10	11:35†
Зимної води	3:50	8:40	3:30	7:35	11:15

ЗАМІТКА: Поспінші поїзди печатані товстим друком. — Поїзди ідучі лише в неділі означені †.

